

Είδαμε την παράσταση "Ιφιγένεια η εν Αυλίδι" του Ευριπίδη από την ομάδα Σημείο Μηδέν

Στο θέατρο Άττις-Νέος Χώρος και μετά περιοδεία σε επιλεγμένους σταθμούς.

Γράφει: η Θεατρολόγος Μαρία Μαρή

Η «Ιφιγένεια εν Αυλίδι» του Ευριπίδη (που γράφτηκε το 405 π.Χ.) είναι αναμφισβήτητα ένα βαθιά πολιτικό έργο. Αντικατοπτρίζει την απογοήτευση του ποιητή από τον καταστροφικό Πελοποννησιακό Πόλεμο και ασκεί καυστική κριτική στην εξουσία, τη διαφθορά και τη χειραγώγηση των μαζών.

Αυτή την ανάγνωση έκανε επιτυχώς ο Σάββας Στρούμπος με την υπέροχη μετάφραση του Παντελή Μπουκάλα.

Από την αρχή ο ήχος των μαχαιριών, δίνει μαζί και καίρια μουσική του Ζήση Σέγκλια την ζητούμενη ατμόσφαιρα.

Η εκστρατεία στην Τροία δεν παρουσιάζεται ως ένα ηρωικό κατόρθωμα, αλλά ως ένας ιμπεριαλιστικός πόλεμος που γίνεται για την αποκατάσταση της «τιμής» ενός άνδρα, του Μενέλαου και για εδαφική κυριαρχία.

Ο Αγαμέμνων και ο Μενέλαος προσωποποιούν την πολιτική υποκρισία. Ο πρώτος συνθλίβεται ανάμεσα στη φιλοδοξία του να είναι αρχιστράτηγος και στη συνειδησή του ως πατέρα, ενώ ο δεύτερος αλλάζει στάση ανάλογα με το προσωπικό του συμφέρον. Ο Αγαμέμνονας σε απελπισία. Ποτέ δεν θα άντεχε τη θυγατέρα του να σφάζει και έχει γράψει γράμμα στη γυναίκα του να έρθουν γιατί έχει κανονίσει να παντρευτεί η Ιφιγένεια τον Αχιλλέα.

Ο Μενέλαος (Νίκος Ψυλάκης) λαχταρά να δει τους πολέμαρχους με υψηλό φρόνημα, ενώ μετράει τα χίλια καράβια να χορτάσουν ηδονή τα μάτια του. Μπροστά στη σκηνή караβάκια με σημαιάκια είναι ο έτοιμος για αναχώρηση στόλος.

Τα αδέλφια μαλώνουν. Ο Αγαμέμνωνας λέει στον Μενέλαο ότι δεν τον αφήνει να κυβερνήσει το ίδιο του το σπίτι. Ο Μενέλαος του λέει ότι δημαγωγούσε πριν πάρει την εξουσία και μετά «κλειδώθηκε», έπαψε να βοηθά τους φίλους του. Στην αρχή ο Μενέλαος καταχάρηκε που ο Αγαμέμνωνας θα έσφαζε το παιδί του, αλλά τώρα φαίνεται να αλλάζει γνώμη. Του λέει ότι για να γίνει άρχοντας δεν χρειάζεται να είναι κάποιος από μεγάλη γενιά. Βέβαια η απόφαση και το θέσφατο του μάντη Κάλχα δεν αλλάζει.

Ο Κορυφαίος του Χορού (Άννα Κόπακα) δηλώνει ότι είναι υποχρεωμένος να συντρέξει ο Αγαμέμνωνας τον Μενέλαο και να διαπράξει αυτό που ο Κάλχας του είχε υποδείξει, να θυσιάσει την Ιφιγένεια.

Οι χρησμοί και η βούληση της θεάς Αρτέμιδος λειτουργούν ως αλληγορία για τις σκοπιμότητες της εξουσίας. Ο μάντης Κάλχας εκπροσωπεί το ιερατείο που συμπράττει με την πολιτική εξουσία για να ελέγξει, να χειραγωγήσει τον λαό. «Τη ζωή μας την γκρεμίζουν οι θεοί.»

Ο Αγαμέμνωνας (Νίκος Ντάσης) έχει μια κίνηση νυχτερίδας, σαν κίνηση δαίμονα, άφωνος αποδέχεται ότι η κόρη του θα γίνει γυναίκα του Άδη. Για όλα αιτία είναι ο Πάρης, αυτός τον αφάνισε. Ο Μενέλαος ανακαλεί ό,τι έλεγε και κλαίει. Δεν γίνεται, δεν είναι δίκαιο να θρηνεί ο Αγαμέμνωνας και εκείνος να χαίρεται. Επανέρχεται κάθε τόσο ο ήχος του ακονίσματος των μαχαριών. Πονούν το παιδί, που θα πάει στον Άδη. Εξαιρετικός ο Νίκος Ντάσης. Το σώμα του μιλά για όλες τις διακυμάνσεις από τις οποίες περνά. Πονά, θυμώνει, καταρρέει, θυσιάζει και θυσιάζεται.

Η Ιφιγένεια (Μυρτώ Ροζάκη) έρχεται με μια παιδική χαρά και πραγματικά χαίρεται που βλέπει τον Αγαμέμνονα, της έχει λείψει ο πατέρας της. Εκείνος πάλι δεν ξέρει αν πρέπει να χαρεί που την βλέπει. Ζητά συγγνώμη από την Κλυταιμνήστρα για την συγκίνησή του όταν συναντήθηκε με την κόρη του.

Ο Αχιλλέας (Γιάννης Σανιδάς) εμφανίζεται εγκάρδιος και ελαφρά θηλυπρεπής. Τον έχει κυριεύσει η λατρεία για την εκστρατεία για όλη την Ελλάδα. Η Κλυταιμνήστρα (Ελλη Ιγγλίζ) καταλαβαίνει ότι ο Αχιλλέας δεν έχει ιδέα για τον γάμο. Αρχίζει τότε εκείνη να υποσιάζει ότι γάμο ετοιμάζουν και γαμπρός δεν υπάρχει. Ο Κορυφαίος της λέει ότι ο

Αγαμέμνων ετοιμάζεται να σκοτώσει την κόρη τους. Η Κλυταιμνήστρα τρελαίνεται « Τί σιχάματα λες Γέροντα;» και ζητά τη βοήθεια του Αχιλλέα, που της υπόσχεται ότι θα την προστατεύσει. Αν υπάρχουν θεοί θα πρέπει να είναι δίκαιοι και λογικοί, αν δεν υπάρχουν για ποιον λόγο να μοχθούμε; Αγωνιζόμαστε οι θνητοί την οργή των θεών να αποφύγουμε. Όλη την ώρα η Ιφιγένεια γυρνά γύρω γύρω στην σκηνή, ενώ μπροστά ο Αγαμέμνων κινείται νευρικά σαν τρελός. Όλοι μπαίνουν σε μια δίνη θανάτου, τρέλας . Αυτός είναι πόλεμος.

Η Κλυταιμνήστρα, κόρη του Τυνδάρεω, βασιλιά της Σπάρτης και αδελφή της ωραίας Ελένης, οργισμένη σαν λέαινα θυμάται που ο Αγαμέμνονας εξόντωσε τον πρώτο σύζυγό της, τον Τάνταλο και το μωρό τους, πριν την πάρει βίαια και την αναγκάσει να τον παντρευτεί. Εκλιπαρεί να μην σκοτώσει το παιδί τους. Η Ιφιγένεια χαϊδεύει τον πατέρα της, του μιλά με γλυκιά φωνή, και ρωτά τί φταίει εκείνη για τους έρωτες του Πάρη και της Ελένης; Είναι ένα νέο κορίτσι, που διεκδικεί το δικαίωμά του στη ζωή. Κάνει ό,τι μπορεί μέσα σε αυτή τη δίνη. « Και άθλια να ζεις είναι καλύτερα από τον ωραίο θάνατο» λέει μήπως και κάποιος συγκινηθεί. Το βλέμμα του Αγαμέμνονα είναι φθονερό. Νιώθει δούλος της πατρίδας τους και βλέπει την απειλή των βαρβάρων, ενώ θέλει να βεβαιώσει την υπεροχή των Ελλήνων. Η Ιφιγένεια αρχικά επαναστατεί, αλλά τελικά αποδέχεται τη θυσία της ως υποτιθέμενο χρέος προς την Ελλάδα, θέλει να πεθάνει δοξασμένη. Μιλά σαν χαλασμένο μηχανήμα. Δεν συνάδει με την φύση ενός παιδιού ο άδικος θάνατος. Έως τότε με την δικαιολογία μιας πατρίδας, ενός οράματος θα δολοφονούνται αθώοι άνθρωποι και παιδιά. Κανένας πόλεμος δεν δικαιολογεί τη θανάτωση αθώων παιδιών και οι άγνωστοι στρατιώτες δεν είναι παρά μόνοι αυτοί οι ανώνυμοι εντεταλμένοι πολεμιστές από μια « πατρίδα» να εξολοθρεύουν αδιάκριτα αθώους ανθρώπους, τους εχθρούς.

Αυτή την αγανάκτηση την σωματοποιούν οι ηθοποιοί και με τον τρόπο τους την καταθέτουν συγκλονιστικά στην σκηνή.

Ο Ευριπίδης και η παράσταση του Σάββα Στρούμπου και των ηθοποιών του στηλιτεύουν την τυφλή υπακοή του πλήθους στα μεγάλα εθνικά ιδεώδη και τα δόγματα και αφυπνίζει μπροστά στον κίνδυνο της δημαγωγίας. Η έννοια της «πατρίδας» χρησιμοποιείται από τους ισχυρούς ως εργαλείο για να νομιμοποιήσουν εγκληματικές πράξεις και να πείσουν τα θύματα να δεχτούν τη μοίρα τους. Είναι η δικαιολογία για να σκοτώνονται αθώα πλάσματα, να μεταμορφώνονται παιδιά σε πολεμιστές, να γίνονται βάνανυσες πράξεις, απάνθρωπες , ακραίες, πράξεις που αγγίζουν ακριβώς τα όρια της τρέλας.

Είναι μια παράσταση καταγγελία, όπου όλοι οι συντελεστές, σκηνικά και κοστούμια της Κατερίνας Παπαγεωργίου, η μουσική του Ζήση Σέγκλια και οι φωτισμοί του Κώστα Μπεθάνη υπηρετούν τον ίδιο στόχο του σκηνοθέτη και των ηθοποιών.

Άλλη μια εξέχουσα παράσταση υπερταλαντούχων ανθρώπων, που συντονίζει και σκηνοθετεί με άποψη κι σταθερότητα αυτός ο ικανότατος σκηνοθέτης Σάββας Στρούμπος.

Μην χάσετε αυτή την παράσταση !